

Nasze dziecko idzie do szkoły

Rozpoczęcie nauki w klasie pierwszej jest przełomowym momentem zarówno w życiu dziecka, jak i całej jego rodziny. Wchodzi ono w nową rolę społeczną - rolę ucznia. Fakt pójścia do szkoły stanowi dla dziecka wielkie przeżycie, przygotowywane są przybory szkolne, podręczniki. Jakże ważne jest kupno pierwszego tornistra. Aby dziecko odniosło sukces muszą zostać spełnione określone warunki tzn. powinno osiągnąć dojrzałość szkolną.

Co to jest dojrzałość szkolna?

Dojrzałość szkolna to gotowość dziecka do podjęcia obowiązków i zadań jakie stawia przed nim szkoła. Oznacza osiągnięcie odpowiedniego stopnia rozwoju fizycznego, intelektualnego i emocjonalno – społecznego, który umożliwi mu udział w życiu szkoły oraz opanowaniu wiadomości, umiejętności, nawyków określonych programem nauczania. Rozpatrując gotowość dziecka do nauki należy wziąć pod uwagę następujące elementy:

- Rozwój fizyczny
- Rozwój procesów poznawczych
- Rozwój społeczny i emocjonalny

Rozwój fizyczny

Dziecko dojrzałe do nauki jest ogólnie sprawne ruchowo. Posiada dobrą sprawność manualną, poprawnie funkcjonują jego narządy zmysłów. Biega, skacze, utrzymuje równowagę czyli wykonuje te czynności, które są niezbędne dla poznawania stosunków przestrzennych i dla orientacji w otoczeniu (mają duży wpływ na powodzenie w nauce!) Dziecko jest odporne na choroby i wysiłek fizyczny, bardziej zahartowane, zdolne do większego wysiłku, także intelektualnego. Jest pogodne, aktywne, chętne do pracy.

Rozwój procesów poznawczych

Na dojrzałość umysłową składa się wiele czynników:

Koncentracja uwagi. Dziecko potrafi uważnie i ze zrozumieniem słuchać tego, co mówi nauczyciel, rozumie i spełnia polecenia. Potrafi koncentrować się na konkretnych zadaniach ignorując inne bodźce.

Rozwój mowy. Dziecko posiada umiejętność swobodnego i zrozumiałego dla otoczenia wypowiadania się, opowiadania, wyrażania życzeń, pytań, własnych sądów. Prawidłowa jest artykulacja oraz zasób słów i pojęć. Mowa jako narzędzie myślenia w znacznym stopniu odzwierciedla poziom rozwoju umysłowego dziecka.

Rozumienie symboliki. Dziecko potrafi oderwać się od konkretnych przedmiotów i zjawisk, coraz sprawniej posługuje się pojęciami i symbolami. Dzięki umiejętności myślenia symbolicznego dostrzega związki między znakami graficznymi (litery i cyfry) a odpowiadającymi im znaczeniami.

Operacje myślowe. Dziecko rozumie związki zachodzące między faktami, posiada umiejętność interpretowania nowych sytuacji, historyjek obrazkowych, ilustracji. Potrafi dokonać klasyfikacji przedmiotów według określonego kryterium. Rozumie wydawane

polecenia oraz instrukcje do zadań (adekwatnie do wieku). Dziecko jest aktywne poznawczo, dobrze orientuje się w najbliższym otoczeniu.

Percepcja wzrokowa i oraz koordynacja wzrokowo-ruchowa. Dziecko umie dokonywać analizy oraz syntezy wzrokowej niezbędnej w procesie różnicowania kształtów, dźwięków, ich rozpoznawania, porównywania i odtwarzania kierunków, położenia i proporcji wymiarów odwzorowywanych form graficznych. Umiejętność kontrolowania wzrokiem własnych ruchów pozwala mu świadomie nimi kierować.

Percepcja słuchowa. Dziecko wiernie odtwarza wiersz, piosenkę, uważnie słucha tekstu czytanego, poleceń, wypowiedzi kolegów, zadań matematycznych z treścią; odróżnia wysokość dźwięku lub umówiony dźwięk pośród innych; ma dobrą integrację wzrokowo-słuchową (np. potrafi wyszukać obrazek do danej treści); dziecko umie wyróżniać głoski w wyrazach; dzieli wyrazy na sylaby.

Dojrzałość społeczno-emocjonalna

Dziecko jest w znacznym stopniu samodzielne. Chętnie i łatwo nawiązuje kontakt z nauczycielem i kolegami. Posiada umiejętność podporządkowania się niezbędnym wymaganiom dyscypliny. Jest obowiązkowe i wrażliwe na opinię nauczyciela. Cechuje je taki stan równowagi nerwowej, który umożliwia opanowywanie reakcji emocjonalnych. Dziecko nie wybucha płaczem z byle powodu, nie jest agresywne, lękliwe.

Wszystkie elementy dojrzałości szkolnej są jednakowo ważne. Jednak rozwój dziecka w poszczególnych zakresach nie zawsze przebiega równomiernie. Czasem np. umiejętność postępowania w sytuacjach społecznych przerasta rozwój umysłowy i odwrotnie. Dopiero wzajemna zgodność poziomów rozwoju daje możliwość sprostania różnym wymaganiom szkoły i dopiero wówczas możemy mówić o dojrzałości dziecka.

W przypadku jakichkolwiek problemów czy wątpliwości rodzice mogą zgłosić się na badania do poradni psychologiczno-pedagogicznej. Po dokładnej diagnozie dokonanej przez psychologa i pedagoga można sprecyzować problem, sformułować program pracy terapeutycznej, określić kierunki i metody działania. Systematyczna praca rodziców pod okiem naszych terapeutów przyniesie oczekiwane efekty.

Lista pytań jakie powinni zadać sobie rodzice dzieci sześciolatk:

WSKAŹNIKI DOJRZAŁOŚCI SZKOLNEJ SZEŚCIOLATKA

(w zakresie trzech podstawowych sfer: intelektualnej, ruchowej, emocjonalnej)

wg Wojciecha Brejnaka

Czy Twoje dziecko to potrafi?

- Przy rozstaniu z opiekunem jest pogodny, nie płacze.

- Łatwo nawiązuje kontakt z rówieśnikami i dorosłymi.
- Umie zgodnie bawić się w grupie.
- Umie czekać na swoją kolej.
- Kończy rozpoczętą pracę, sprząta po sobie, myje ręce.
- Zawija sznurowadła, zapina guziki, zamki (dziecko niewidome zdobywa tę umiejętność w początkowym etapie edukacji).
- Słucha opowiadania, bajki, muzyki.
- Podporządkowuje się poleceniom słownym i przestrzega norm postępowania.
- Wie ile ma lat, zna swój adres, czym w pracy zajmują się rodzice.
- Kolorując rysunek, nie wychodzi za linie. Umie narysować postać ludzką z zachowaniem proporcji, postać zawiera wszystkie elementy (nie dotyczy to dzieci, które ze względu na niepełnosprawność wzrokową nie mogą nie mogą kontrolować wzrokiem efektów swojej pracy).
- Umie lepić z plasteliny, ciąć nożyczkami po linii prostej i krzywej.
- Umie obchodzić się z przyrządami do rysowania, malowania, pisania (nie dotyczy to dzieci, które ze względu na niepełnosprawność wzrokową nie mogą nie mogą kontrolować wzrokiem efektów swojej pracy).
- Opowiadając, np. co wydarzyło się na spacerze posługuje się zdaniami rozwiniętymi.
- Prawidłowo wymawia wszystkie głoski, a wymowa jest poprawna pod względem gramatycznym.
- Wyróżnia głoski na początku i na końcu wyrazu.
- Dzieli zdanie na wyrazy, wyrazy na sylaby i głoski.
- Różnicuje wyrazy dźwiękopodobne, np. półka-bułka, kura-góra, bada-pada.
- Rozwiązuje proste zagadki.
- Umie wymienić kilka różnic w pozornie takich samych przedmiotach.
- Dobiera w pary przedmioty (lub obrazki - w przypadku dziecka słabowidzącego), klasyfikuje je według określonej zasady, np. owoce, pojazdy, zwierzęta.
- Łączy zbiory wg określonej cechy, np. wielkość, kolor, kształt.
- Przelicza przedmioty do 10, po przeliczeniu umie powiedzieć, ile ich jest.
- Dodaje i odejmuje na konkretach w zakresie 10.
- Odróżnia lewą stronę ciała od prawej.
- Wskazuje lewą i prawą stronę osoby stojącej na wprost.
- Składa pociętą na części widokówkę (nie dotyczy dzieci z dysfunkcją wzroku).
- Odróżnia z otoczenia dźwięki, np. pojazdów, instrumentów, głosy zwierząt.
- Odtwarza prosty układ rytmiczny wystukany przez dorosłego.
- Wykonuje proste ćwiczenia gimnastyczne, uczestniczy w zabawach ruchowych.
- Uczy się na pamięć wierszyków, rymowanek.

Jeśli masz jakiegokolwiek wątpliwości związane z rozwojem swojego dziecka, zgłoś się do nas.

Opracowanie na podstawie: B. Janiszewskiej: *Ocena dojrzałości szkolnej*, W. Brejnaka: *Czy twój przedszkolak dojrzał do nauki?*, CMPPP: Doradca nauczyciela sześciolatek

oprac. Iwona Stachura